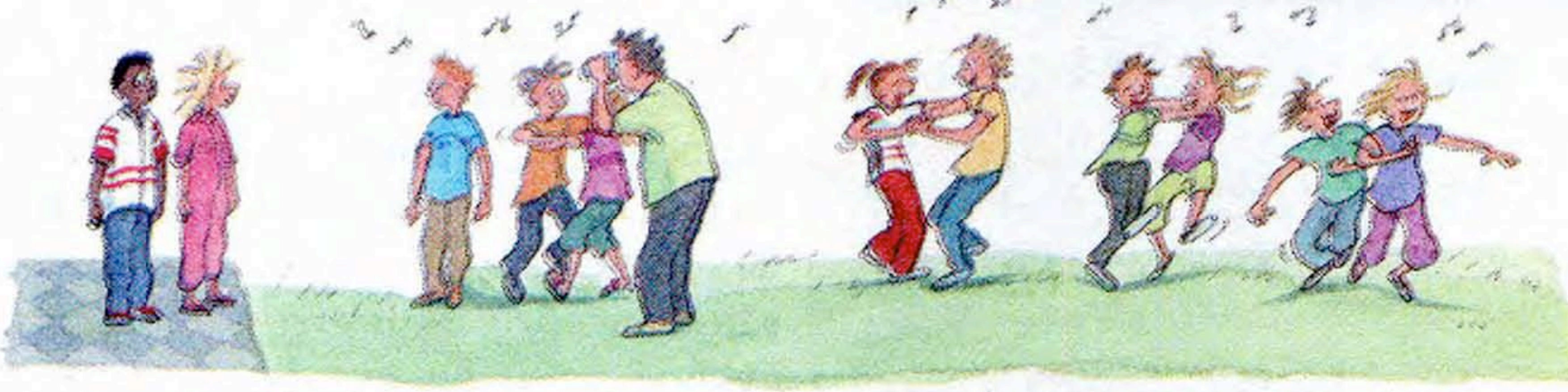

Melekler siyah olabilir mi?

Nilay KAYA

Alman yazar Kirsten Boie Şanslı Aile’de, cinsiyetin, kan bağının ya da ten renginin önemi gibi sorunları bir çocuğun gözünden yalın bir tarzda ele alıyor. Yazar kurgusuyla çocukların bu sorunlar üzerine düşünmesini sağlayarak cevapları kendilerinin bulmasını sağlıyor.

Bu yazıya hüznü bir hikâyeyle başlamak istiyorum. Artık yetişkin olan bir arkadaşım çok mutlu bir çocukluk geçirmişti. Onu çok seven ve birçok ebeveynin aksine, ona sadece ebeveynlik “taslamayıp”, onunla arkadaş da olabilen bir anne babası, çok sevdiği bir kızkardeşi, iki katlı evlerin bahçesinde oyun oynadığı bir sürü arkadaşları vardı. Derken, ilkokulun son sınıfına geldiğinde çocukluğunun mutlu günlerini allak bullak eden bir şey oldu. Bir gün ilkokul arkadaşlarından birisi, arkadaşımın anne babasının onun gerçek ebeveynleri olmadığını yumurtladı. Kendisinden başka herkesin bildiği ama o ana kadar ondan saklanan bu gerçek anlamlandırılmaz, dile getirilemez biçimde sarsıcıydı.

Karşımızda çocuklara nasıl anlatılacağı yeterince çetrefilli bir mesele duruyor: evlat edinme. Alman yazar Kirsten Boie’nin Şanslı Aile adlı kitabının küçük kahramanı Paule de evlat edinilmiş bir çocuk. Ne var ki bu çetrefilli meselenin öznesi olan Paule’nin hikâyesi hüznü olmaktan çok uzak. Üstelik Paule’nin vaziyeti evlatlık olmasının dışında ırkçılık gibi meseleleri de barındırıyor, çünkü Paule beyaz bir Alman aile tarafından evlat edinilen Afrika kökenli bir çocuk. Yazar Boie’nin bu her iki sorunsalı gerek edebi bir ustalık gerekse pedagojik bir sorumlulukla ele aldığı en baştan belirterek kitaba daha yakından bakalım.

Paule şanslı bir çocuk, çünkü küçüklüğünden beri onu karnında taşıyan başka bir annesinin olduğunu

en başından beri biliyor. Kendi ifadesiyle “karnında büyüdüğü kadının sevdiği adam”ın Somalili bir öğrenci olduğu da babası tarafından ona anlatılmış. Hatta babası ona bir küre üzerinde nereden geldiğini göstererek ten renginin nedenini de açıklamış. Şanslı Aile’nin ilk kez 1985 yılında Almanya’da yayımlandığını düşünürsek, Paule’nin ten renginin “farklılığı” oldukça göze batan bir durum, zira o yıllarda duvarları “Yabancılar Defolun!” yazıları süslüyor, Neo-Nazizm ruhu gündelik hayatta hararetle hissediliyordu. Nitekim Paule, okulda, parkta, alışveriş kuyruğunda bu gerilimi hissediyor ama bu gerilimle baş etmek için yazarın sunduğu yöntemler son derece anlamlı ve keyifli.

SICAK, SEVGİ DOLU, ESPRİLİ

Örneğin, annesine göre Paule şanslı bir çocuk, çünkü yaz tatillerinde güneşlenmeye gittiklerinde annesi bronzlaşmak için saatler harcar, bu uğurda haşlanmış istakoza dönüp günlerce derisi soyulurken, Paule’nin böyle bir derdi hiç yok. Arkadaşı Andreas’a göre de şanslı, çünkü hem doğumgünü hem de “geliş günü” var. (şu anki ailesine katıldığı güne “geliş günü” diyorlar ve bu günü de aynen doğum günü gibi kutluyorlar) ve her ikisinde de hediye alıyor. Sahip oldukları sebebiyle tek şanslı olan Paule de değil üstelik; yurttan karşılarına futbol oynamayı seven bir çocuk çıktığı için Paule’nin babası da çok şanslı. Babasının Paule’nin evlatlık olmasıyla ilgili

bu tavrı onların pek çok konuya bakışını çok güzel yansıtıyor; sıcak, sevgi dolu, esprili, özgüven sağlayıcı bir ton bu. Kitabın üçüncü tekil anlatıcısının yakaladığı samimi ve çocuğa yakın dil de Paule’nin yaşantısını ne yadırgatıcı ne hüznü, aksine tanıklık etmesi oldukça keyifli bir anlatı haline getiriyor.

ÜVEY ANNE Mİ?

Paule ufak yaramazlıklar yapıp annesine yalan söylemek zorunda kaldığı zaman, masallardaki, yavrusunu ormana bırakan üvey anne klişesini hatırlayıp korku duyuyor, hatta evden kaçmaya kalkıyor. Ne var ki bütün bu deneyimlerin sonucunda karşılaştığı şeyin her türlü önyargının boşunallığı olduğunu görüyoruz. Öz ya da üvey hiçbir anne çocuğuna ne kadar kızsada onu ormana terk etmez.

Kirsten Boie, Paule’nin farklılığını hüznü bir hikâye olmaktan çıkarıp “normalleştirirken”, Paule’nin etrafındaki her türlü farklılığı incelikle törpülüyor. Boie’nin kalemiyle aile, ırk, cinsiyet gibi unsurlar görmezden gelinmiyor, ama bütün bu “ayırt edici” özelliklere özel bir değer de atfedilmiyor; sevgi ve gerekli dozda akılcı bir yaklaşım zaten en şanslı aileyi işaret ediyor.

Kirsten Boie

Şanslı Aile

Resimleyen: Silke Briks

Çeviren: Suzan Geridönmez

Güneşli Kitaplığı, 152 sayfa

